

L I C E N S A
ZA AKTIVNOSTI
NEZAVISNOG/NEOVISNOG OPERATORA SISTEMA/SUSTAVA

Л И Ц Е Н Ц А
ЗА АКТИВНОСТИ
НЕЗАВИСНОГ ОПЕРАТОРА СИСТЕМА

Registarski broj licence Регистарски број лиценце	05-28-12-17-19/19
Datum izdavanja licence Датум издавања лиценце	27.6.2019.
Naziv vlasnika licence Назив власника лиценце	Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini Независни оператор система у Босни и Херцеговини
Adresa vlasnika licence Адреса власника лиценце	Sarajevo, ul. Hifzi Bjelevca br. 17 Сарајево, ул. Хифзи Бјелевца бр. 17
Matični broj vlasnika licence Матични број власника лиценце	4200777780003
Period važenja licence Период важења лиценце	12.7.2019. - 30.6.2026.

Predsjedavajući Komisije/Predsjedatelj Komisije/Предсједавајући Комисије

Milorad Tuševljak/Милорад Тушевљак

Članovi Komisije/Чланови Комисије

Suad Zeljković/Суад Зељковић

Nikola Pejić/Никола Пејић

УСЛОВИ ЗА КОРИШЋЕЊЕ ЛИЦЕНЦЕ ЗА АКТИВНОСТИ НЕЗАВИСНОГ ОПЕРАТОРА СИСТЕМА

Број: 05-28-12-17-20/19

Назив власника лиценце: “Независни оператор система у Босни и Херцеговини”

1. Опште одредбе

- 1.1. Лиценца за активности независног оператора система (регистарски број 05-28-12-17-19/19) издата је у складу са Правилником о лиценцама – Пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 63/16), а на основу захтјева број: 05-28-12-17-1/19 од 10. јануара 2019. године, поднијетог од стране “Независног оператора система у Босни и Херцеговини” (НОС БиХ).
- 1.2. Лиценца је издата за период од 12. јула 2019. године до 30. јуна 2026. године.

2. Обављање лиценциране активности

- 2.1. Власник лиценце је овлашћен да обавља лиценцирану дјелатност поштивајући одредбе Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и Закона о оснивању независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04, у даљем тексту: Закон о оснивању НОС-а), као и активности дефинисане у лиценци. Ово право се искључиво додјељује власнику лиценце.
- 2.2. Власнику лиценце је забрањено да обавља активности производње, снабдијевања, трговине или дистрибуције електричне енергије, или било које друге активности која није одобрена Законом о оснивању НОС-а.
- 2.3. Обавезе дефинисане у лиценци не умањују обавезе власника лиценце дефинисане законом.

3. Обавезе власника лиценце

- 3.1. Власник лиценце је дужан да перманентно ради на испуњавању услова предвиђених чл. 26. и 29. Правилника о лиценцама. На захтјев ДЕРК-а, власник лиценце је дужан пружити доказ о испуњењу појединих услова.
- 3.2. Власник лиценце је дужан да редовно, као и по захтјеву ДЕРК-а, доставља финансијске и остале извјештаје у облику и обиму дефинисаном овом лиценцом или захтјевом ДЕРК-а.
- 3.3. Власник лиценце је дужан да води рачуноводствене књиге и припрема финансијске извјештаје у складу са рачуноводственим стандардима који важе у Босни и Херцеговини, као и у складу са правилима ДЕРК-а.
- 3.4. Власник лиценце, иако није овлашћен да директно учествује у трговини електричном енергијом, дужан је развијати и спроводити прописе из области међународне трговине како са техничког тако и са комерцијалног аспекта, пратити развој у Европској унији и Енергетској заједници који се односи на међународне техничке захтјеве који су везани за балансно тржиште

електричне енергије и усклађивати пословање са тим. Прије усклађивања пословања са развојем међународних комерцијалних или техничких захтјева везаних за трговину електричном енергијом, власник лиценце мора обавијестити ДЕРК о тим промјенама и добити његово одобрење.

- 3.5. Власник лиценце је обавезан да развија и спроводи прописе којима се усклађује технички рад преносне мреже са захтјевима и стандардима Европске мреже оператора преносног система за електричну енергију (ENTSO-E). Власник лиценце ће извјештавати ДЕРК о свим промјенама у техничком раду и сходно томе усклађивати Мрежни кодекс.
- 3.6. Власник лиценце је дужан поштовати важеће прописе везане за квалитет услуга, као и прописе из ове области које донесе ДЕРК. Власник лиценце је дужан да прати квалитет снабдијевања електричном енергијом у дијелу који се односи на квалитет напона, односно његову усклађеност са важећим стандардима.
- 3.7. Власник лиценце је дужан да на транспарентан и недискриминаторан начин спроводи своје активности и процедуре, укључујући развој и примјену Тржишних правила и Мрежног кодекса, како би се осигурале висококвалитетне услуге, поспјијешо развој конкуренције и спријечиле антиконкурентне активности.
- 3.8. Власник лиценце је дужан да се придржава одредби Мрежног кодекса и Тржишних правила.
- 3.9. Власник лиценце је дужан пратити примјену Мрежног кодекса и Тржишних правила. Власник лиценце ће консултовати техничке комисије како би пружио могућност учесницима на тржишту електричне енергије да дају коментаре током измјена Мрежног кодекса или Тржишних правила. Власник лиценце ће обавијестити јавност о одржавању састанака техничких комисија. Сви састанци техничких комисија ће бити отворени за све учеснике на тржишту. Приједлог измјена Мрежног кодекса и Тржишних правила доставља се ДЕРК-у на одобрење. Власник лиценце за потребе организовања рада у техничким комисијама може израдити правилник о њиховом раду, водећи рачуна да њиме не умањи права учесника на тржишту везана за учешће у раду комисија.
- 3.10. Под ванредним околностима које захтијевају предузимање хитних корака, власник лиценце може привремено промијенити Мрежни кодекс или Тржишна правила без претходних консултација са техничком комисијом и одобрења ДЕРК-а. Власник лиценце правовремено обавјештава ДЕРК о насталим ванредним околностима и предузетим мјерама.
- 3.11. Власник лиценце ће осигурати спровођење свих својих правила и процедура, које су објављене и учинити их доступним свим учесницима на тржишту или заинтересованим странама. О свим направљеним изузецима, било приликом потписивања уговора или у пословању, води се евиденција која садржи њихово образложење. Извјештај о таквим изузецима се мјесечно подноси ДЕРК-у.
- 3.12. Власник лиценце је дужан да провјери да ли учесници у трансакцијама, које он обавља или омогућава, посједују одговарајуће лиценце издате од стране ДЕРК-а, Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине (ФЕРК) или Регулаторне комисије за енергетику Републике

- Српске (РЕРС). Власник лиценце не смије обављати нити омогућавати трансакције учесницима на тржишту који не посједују одговарајуће лиценце.
- 3.13. Власник лиценце је дужан поштовати одлуке донесене у тарифним поступцима, те Правилник о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ” број 44/05) и Методологију за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – Пречишћени текст (“Службени гласник БиХ” бр. 93/11, 61/14 и 95/16).
- 3.14. Власник лиценце је дужан ДЕРК-у достављати мјесечни извјештај о свим питањима везаним за примјену Механизма компензације између оператора преносног система (ИТС механизам-*Inter TSO Compensation Mechanism*), као и примјену правила о додјели прекограничних преносних капацитета.
- 3.15. Власник лиценце је дужан континуисано извјештавати ДЕРК о свим активностима везаним за функционисање Европске мреже оператора преносног система за електричну енергију (*European Network of Transmission System Operators for Electricity - ENTSO-E*) укључујући и активности које се воде на нивоу контролног блока СХБ (Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина), те Канцеларије за координисане аукције у југоисточној Европи (*Coordinated Auction Office in South East Europe - SEE CAO*) и Центра за координацију сигурности (*Security Coordination Centre - SCC*), те достављати њихове годишње извјештаје о раду и финансијском пословању. Извјештаји власника лиценце требају укључити информације о финансијским средствима којима партиципира у раду тих институција. Власник лиценце континуисано обавјештава ДЕРК о саставу управљачких структура ових институција и промјенама статутарних и финансијских обавеза.
- 3.16. Власник лиценце је дужан поштовати све важеће техничке стандарде и комерцијалне кодексе. Било која од тих техничких или комерцијалних пракси може се проширити, укинути или замијенити само уз одобрење ДЕРК-а.
- 3.17. Власник лиценце ће, без нарушавања било које правне обавезе за давање информација, сачувати повјерљивост комерцијално осјетљивих информација које је добио током пословања, у складу са важећим прописима. Информације које се дају у вези властитих активности, а које могу бити корисне у комерцијалном смислу, стављају се на располагање на недискриминаторан начин.
- 3.18. Власник лиценце је дужан да сваке године утврди Индикативни план развоја производње за наредни десетогодишњи период са подацима које ће прикупити од произвођача, оператора дистрибутивног система и крајњих купаца који су директно прикључени на преносни систем. Власник лиценце у припреми Индикативног плана користи и податке надлежних министарстава, регулаторних комисија, комисија за концесије, оператора обновљивих извора електричне енергије и других институција. Власник лиценце спроводи јавну расправу о Приједлогу Индикативног плана развоја производње. Индикативни план развоја производње се доставља ДЕРК-у на одобрење до краја априла за наредну годину. Власник лиценце објављује одобрени Индикативни план.

- 3.19. Власник лиценце је дужан да прегледа, директно ревидује и одобри Дугорочни план развоја преносне мреже који подноси Електропренос Босне и Херцеговине (Преносна компанија) и о свим фазама правовремено и свеобухватно информише ДЕРК. Прије одобрења власник лиценце заједно са Електропреносом БиХ организује јавну расправу о ревидованом Дугорочном плану. План који је одобрио Управни одбор власника лиценце доставља се ДЕРК-у на одобрење до краја октобра, за наредну годину. Власник лиценце објављује одобрени Дугорочни план.
 - 3.20. Власник лиценце доставља ДЕРК-у годишње финансијске и инвестиционе планове у коначној и одобреној форми, посебно или у оквиру тарифног поступка. У случају израде дугорочног пословног плана или политике исти се доставља ДЕРК-у. ДЕРК може затражити корекције финансијских и инвестиционих планова.
 - 3.21. Власник лиценце, у сарадњи са власником лиценце за пренос електричне енергије, учествује у планирању и анализама ефеката нових интерконективних водова на регионалном нивоу и учествује у изради Европског плана развоја преносне мреже за наредних десет година (TYNDP). Анализе се дају у склопу Индикативног плана развоја производње (пресјечна 5-та и 10-та година) и односе се на напонски ниво 400 kV и 220 kV.
 - 3.22. Власник лиценце је дужан да изради годишњи биланс електричне енергије на преносној мрежи у Босни и Херцеговини и достави га ДЕРК-у до краја октобра за наредну годину.
 - 3.23. Власник лиценце у складу са развојем сектора и тржишта електричне енергије у БиХ и регији, континуисано врши потребне анализе и ДЕРК-у доставља иновирани утемељене приједлоге максималне могуће снаге прихвата из неуправљивих извора електричне енергије.
 - 3.24. Власник лиценце је дужан своје активности обављати у најбољем интересу свих страна у електроенергетском систему.
 - 3.25. Власник лиценце је дужан на својој интернет страници омогућити приступ свим релевантним подацима који се односе на преносни систем којим управља, укључујући податке о приступу мрежи, преносним капацитетима, ванредним стањима у мрежи, као и остале техничке и оперативне информације које су потребне учесницима на тржишту или су од јавног интереса. На интернет страници се објављују и сва правила и прописи везани за рад система на језицима у службеној употреби у Босни и Херцеговини, као и на енглеском језику.
 - 3.26. Власник лиценце је дужан да приликом пружања информација учесницима на тржишту користи преовлађујућу праксу и препоруке из ове области.
4. Надгледање обављања лиценциране дјелатности
 - 4.1. ДЕРК надгледа обављање лиценциране дјелатности.
 - 4.2. Власник лиценце доставља ДЕРК-у извјештаје наведене у овим условима или по захтјеву ДЕРК-а током периода важења лиценце.
 - 4.3. ДЕРК надгледа све аспекте усклађености власника лиценце са условима лиценце, као и свим одредбама релевантних закона и прописа ДЕРК-а.

- 4.4. ДЕРК може покренути хитни поступак у циљу реаговања на сумњу о повреди обавеза из лиценце, на своју иницијативу или као одговор на захтјев било којег лица.
- 4.5. ДЕРК врши најављене и ненајављене инспекције објеката, просторија и докумената везаних за лиценциране активности. ДЕРК има право приступа објектима и просторијама власника лиценце, његовој опреми, документима, пословним књигама и архиви како би извршио преглед лиценциране активности. Власник лиценце ДЕРК-у пружа сваки вид помоћи затражен у току прегледа.
- 4.6. Власник лиценце обавјештава ДЕРК о свакој повреди услова за коришћење лиценце у року од 7 дана од сазнања власника лиценце да је дошло до повреде.
5. Достављање података и извјештаја
 - 5.1. Власник лиценце доставља извјештаје ДЕРК-у на начин како је дефинисано у овом поглављу, као и извјештаје по посебном захтјеву ДЕРК-а, на начин и у облику коју пропише ДЕРК.
 - 5.2. У року од 90 дана по истеку фискалне године, власник лиценце ће доставити свој годишњи извјештај о пословању у тој фискалној години, укључујући и годишње ревидоване финансијске извјештаје.
 - 5.3. Власник лиценце доставља ДЕРК-у годишњи извјештај о личним интересима чланова Управног одбора власника лиценце у било којој другој институцији, због власништва или позиције, или било каквим другим личним интересима, без обзира да ли ће их ти интереси довести у сукоб са интересима власника лиценце, у складу са чланом 30. Закона о оснивању НОС-а до краја јануара за претходну годину.
 - 5.4. Власник лиценце до краја фебруара доставља годишњи извјештај за претходну годину о стању система за управљање (SCADA) и других система неопходних за рад власника лиценце (EMS, ESS и сл.), постојећим проблемима и рјешењима за њихово превазилажење.
 - 5.5. Власник лиценце припрема и доставља ДЕРК-у мјесечне извјештаје о раду, као и извјештаје о токовима електричне енергије. Ови извјештаји између осталог садрже информације о количинама: произведене електричне енергије, преузете електричне енергије из преносног система (оператори дистрибутивног система и купци директно прикључени на преносни систем), извезене, увезене и транзитоване електричне енергије, као и губитака електричне енергије на преносној мрежи. Поред тога извјештај садржи и информације о набављеним помоћним услугама и пруженој системској услузи у БиХ и прекограничном промету.
 - 5.6. Власник лиценце припрема и подноси ДЕРК-у мјесечне извјештаје о обрачуну помоћних и системске услуге у складу са Тржишним правилима и одговарајућим процедурама, на основу којег се врши фактурисање и плаћање услуга.
 - 5.7. Власник лиценце припрема и подноси ДЕРК-у извјештај о свим познатим информацијама у року од 48 сати, о ванредној ситуацији или “инциденту” у електроенергетском систему БиХ, као што је хаваријско или предхаваријско стање, или било какав неуобичајен инцидент у ENTSO-е синхроној области

- Континентална Европа. Имејл или факс са сажетком обавјештења о таквим инцидентима доставља се без одлагања. Детаљан писмени извјештај се доставља након свеобухватне анализе догађаја.
- 5.8. Власник лиценце мјесечно извјештава ДЕРК о свим промјенама у својим техничким операцијама које су начињене у складу стандардима или прописима ENTSO-E.
 - 5.9. Власник лиценце годишње доставља извјештаје о примјени Мрежног кодекса и Тржишних правила.
 - 5.10. Власник лиценце доставља информације о учешћу у регионалним пројектима и остале информације за које сматра да су релевантне за ДЕРК или остале учеснике на тржишту са састанака међународних организација у чији рад је укључен.
 - 5.11. Власник лиценце доставља мјесечни извјештај о физичким и финансијским величинама које се односе на додјелу прекограничних преносних капацитета.
 - 5.12. Власник лиценце периодично, а најмање једном годишње, доставља извјештај о квалитету снабдијевања електричном енергијом који се односи на квалитет напона.
 - 5.13. Власник лиценце правовремено, а најкасније у року од 7 дана, обавјештава ДЕРК о свим битним догађањима у систему као што су пуштање у погон или пробни рад нових електропреносних или производних објеката, битнијој промјени уклопног стања, безнапонском стању чворишта и сл. Код већих поремећаја у електроенергетском систему потребно је извршити и детаљне анализе у сврху откривања узрока поремећаја са приједлогом мјера за спречавање понављања поремећаја.
 - 5.14. Власник лиценце мјесечно извјештава ДЕРК о свим изузецима који су начињени у погледу пракси приликом потписивања уговора или свог пословања уз образложење истих.
 - 5.15. Власник лиценце за све мјесечне извјештаје из тачке 5. до 31. јануара доставља сумарне годишње извјештаје за претходну годину.
 - 5.16. Власник лиценце све редовне извјештаје доставља и у случају када у извјештајном периоду није било дешавања о којима се извјештава.
6. Обнављање, измјена, суспензија или укидање лиценце
 - 6.1. Власник лиценце је дужан поднијети захтјев за обнављање лиценце најкасније 120 дана прије истека ове лиценце.
 - 6.2. Током периода важења лиценце, на захтјев власника лиценце или на основу властите иницијативе ДЕРК-а, могуће је отворити процес редефинисања лиценце како би се промијенили услови лиценце због значајнијих промјена у закону или чињеничним околностима, а у складу са чланом 49. Правилника о лиценцама.
 - 6.3. Суспензија или укидање лиценце се обавља у складу са чланом 51. Правилника о лиценцама.
7. Регулаторна накнада

- 7.1. Власник лиценце је дужан да у периоду важења лиценце плаћа регулаторну накнаду у складу са одлукама ДЕРК-а.
- 7.2. Власник лиценце има право да урачуна регулаторну накнаду у оквиру своје тарифе коју одобрава ДЕРК.
8. Санкције
 - 8.1. Уколико се власник лиценце не придржава услова из лиценце или закона, примијениће се казнене одредбе предвиђене законом.
 - 8.2. ДЕРК може, али неће бити обавезан, да власнику лиценце достави административно обавјештење о повреди и да га позове на административно поравнање поводом повреде лиценце од стране власника исте, прије него што се примијене казнене одредбе.
 - 8.3. Прије примјене мјере из тачке 8.2, у случајевима када то околности дозвољавају, ДЕРК ће писаним путем опоменути власника лиценце и одредити рокове за отклањање недостатака.
 - 8.4. ДЕРК приликом санкционисања може примијенити и одредбе члана 51. Правилника о лиценцама, тј. суспендовати или укинути лиценцу.
9. Рјешавање спорова
 - 9.1. Рјешавање спорова везаних за спровођење услова лиценце се врши у складу са Пословником о раду ДЕРК-а (“Службени гласник БиХ” број 2/05) и Правилником о јавним расправама (“Службени гласник БиХ” број 38/05).
 - 9.2. Ако је незадовољан одлуком ДЕРК-а, власник лиценце може поднијети тужбу на одлуку ДЕРК-а Суду Босне и Херцеговине.
 - 9.3. У случају подношење тужбе суду од стране власника лиценце одлуке ДЕРК-а остају на снази до окончања поступка.
10. Одредбе о обавјештавању
 - 10.1. Адреса власника лиценце која се користи у сврху достављања обавјештења: “Независни оператор система у Босни и Херцеговини”, ул. Хифзи Бјелевца, број 17, 71 000 Сарајево.
 - 10.2. Власник лиценце може промијенити своју адресу која се користи у сврху достављања обавјештења, али о томе мора унапријед обавијестити ДЕРК. За измјену адресе која се користи у сврху достављања обавјештења није потребно вршити измјену лиценце.